

Orjaška smrdljiva kukavica – nova vrsta kukavičevke v Sloveniji

Besedilo: Branko Dolinar

Ko je ljubiteljski botanik Florijan Poljšak 29. marca 2017 obiskal vas Vitovlje v Vipavski dolini, je na brežini ceste, ki pelje proti vrtnariji nad vasjo, opazil kukavičevko, za katero je sprva mislil, da je škrlatnordeča kukavica (*Orchis purpurea*). Slikal jo je in fotografijo objavil na spletnem portalu *Foto-narava*. S pomočjo obiskovalcev portala je ugotovil, da gre za vrsto *Himantoglossum robertianum*, ki spada v rod smrdljivih kukavic (*Himantoglossum*), kamor je pri nas že uvrščena jadranska smrdljiva kukavica (*H. adriaticum*).

Orjaška smrdljiva kukavica je mediteranska vrsta, ki cveti zgodaj, od januarja do aprila. Socvetje je lahko obarvano v več barvnih odtenkov: od temno rdeče do zelenobelega barve. Uspeva v severni Afriki in v Evropi od Atlantske obale do Bližnjega vzhoda. V naši bližini uspeva v hrvaški Istri, v okolici Šibenika in na otokih Korčula, Brač in Vis. V severozahodni Italiji je pogosta okoli Gardskega jezera. Obstaja tudi podatek o pojavljanju rastline v okolici Padove (kvadrant razširjenosti 0137/4), kar je po obstoječih podatkih njeno najbolj severno evropsko nahajališče uspevanja.

Orjaška smrdljiva kukavica (*Himantoglossum robertianum*) na nahajališču v vasi Vitovlje, 29. marec 2017. (foto: Florijan Poljšak)

Slovensko ime orhideje povzemamo po prevodu knjige *Kaj cveti v Sredozemlju?* P. Schonfelderja (2014), v katerem je M. Lovka uporabil ime orjaška smrdljiva kukavica. Poimenovanje je ustrezno, saj je kukavičevka robustna in v višino doseže

tudi do 1 m. Sprva je bila orhideja uvrščena v rod *Barlia*, poimenovan po botaniku J. B. Barlu (1817–1886); italijanski botaniki še vedno uporabljajo to rodovno ime. Šele nedavno je P. Delforge to vrsto uvrstil v rod *Himantoglossum*. Vrsto ime orhideje *robertiana* je povzeto po francoskem botaniku G. N. Robertu (1776–1857).

Nahajališče v Vitovljah smo si ponovno ogledali 3. aprila 2017 in napravili popis rastlin na nahajališču. Kukavičevka je bila visoka 32 cm in dobro ohranjena, po temeljitem pregledu okolice pa nismo našli nobene druge rastline. Kasneje smo ugotovili, da se je že 28. marca 2017 na spletu pojavila informacija o najdbi te orhideje v okolici Ajdovščine. Predvidevamo, da gre za isti primerek. Orjaška smrdljiva kukavica je dobro ohranjena, vendar lahko zaradi izpostavljenega nahajališča ob vaški cesti le upamo, da bo zacvetele tudi v prihodnjem letu. Po *Uredbi o zavarovanih prosto živečih rastlinskih vrstah* spada tako kot vse naše kukavičevke (Orchidaceae) med zavarovane vrste. ✨

Orjaška smrdljiva kukavica v Vitovljah, 3. april 2017. (foto: Florijan Poljšak)

Orjaška smrdljiva kukavica z otoka Kreta, 29. marec 2017. (foto: Branko Dolinar)

Orjaška smrdljiva kukavica z otoka Kreta, 29. marec 2017. (foto: Branko Dolinar)